

מ א י ר רו ט ב ר ג

ביום ג' באב נפטר מאיר רוטברג ז"ל. איש הגנה מובהק כל חייו וחבר מרכז־ההגנה שנים רבות. איש הנאמנות הצנועה, בעל אורח־חיים אשפרטני, בעל יחס אמתי רק לדברים־של־ממש, רגיש לעצם הענין וסולד מ„זריקת חול־בעינים” ומגיבונני־שרד־בעלמא.

הרינו מביאים בזה קטעי הערכה וזכרונות של חברי־תלמידיה, לדמותו של אחד ה„מזהיקנים האחרונים” בני העליה השנייה, ותיקי תנועת ההגנה העברית —
המ ע ר כ ת אבות צבא ההגנה לישראל.

זה היה כוחו של מאיר. מבלי לדבר, מבלי להרצות, ידע לקרֶב אליו אנשים ולהשפיע עליהם באישיותו האצילה השפעה מחנכת ומכרעת.

לאחר זמן לא רב השתתפתי כחניך בקורס מדרי־כים לאקדוח. באחד הערבים הופיע מאיר, אשר נוכח בשעור ואף נשאר ללון עמו.

אפשר, שלא לרבים מקוראי „מערכות” מוכר השם מ א י ר רו ט ב ר ג — איש העליה השנייה. איש הלהט האידיאי לגאולתו של האדם ושל היהודי. כל־כולו נתון לכיבוש העבודה וזוכה לתואר האליפות בעבודת המעדר. אליפות לא קלה ובעלת משמעות רבה ביותר באותה תקופה. אכן היה מאיר בעל כוחות גדולים — פיסיים ורוחניים כאחד. הצטיין במיוחד בכושר עבודה, בהתמכרות לה, בהתמדה וביכולת למופת להתרכז בה. ברגיו לתאר את מאיר איש־ההגנה. לידו ותחת הדרכתו זכיתי לשרת במשך מספר שנים לא מועט כמפקד בהגנה.

לראשונה נפגשתי עמו בדגניה א'. לאחר שוך מאורעות 1929 התכנסו פעילי ההגנה בעמק יזרעאל ועמק הירדן להינעץ על דרכי העבודה של ההגנה בהתישבות העובדת.

מאיר השתתף בפגישה זו מטעם המרכז. כמעט ולא דיבר. הערות שהעיר בעקבות הויכוח הוכיחו על נסיון, אמונה לוחטת וכושר מעשה. הרבה התרשמתי מחיצוניותו. גבה־קומה, רחב־כתפיים, בעל כוח פיסי ניכר, ולעומת כל זאת עינים טובות ומחייכות, המעידות על טוב לב, ובינה כאחת. בגמר הפגישה התענין אצלי על מקום עבודתי ותנאיו, על מצבי המשפחתי ועל עברי; כשנפרדנו בלחיצת יד, חשתי כי אמנם לא טעייתי בהעריכי אותו כבעל כוח פיסי.

בשעת הפרידה אמר לי, שבטוח הוא שעוד נפגש. מלים פשוטות אלה, נאמרו בלחית הבעה כה תמה של עיניו הטובות, עד שלפתע הרגשתי עצמי כאילו אני קשור אליו זה מכבר, מלפני שנים רבות.

אותו הלבוש הפשוט והגקי. אותן העינים הפיקחות
החשובות. למרות העיפות, שהיתה נחלת כולנו, (כי
בקורס השתתפנו רק בשעות אחה"צ, לאחר שכל אחד
מאתנו עבד יום עבודה מלא בשדה), המשכנו לשבת

עד שעה מאוחרת בשיחה על עניני ההגנה.
מאיר שתק, היה הרשם, שהעיפות גברה עליו.
אולם לפתע פקח עיניו ואמר:

„אקדוח זה ויתר כלי המשחית למיניהם, קללתם
וברכתם ידועות לכל. עבורנו אינם אליל, שנהיה
משועבדים לה. בבוא היום, כשהאנושות תוכל להתר-
קיים לבטח בלעדיהם, נהיה ודאי בין הראשונים.
שנכתח את כלי הזין למכשירי עבודה. אולם עד אז,
חלילה לנו לזלזל בברכה הטמונה בנשק הזה. במיוחד
אצלנו ובתנאים שלנו. נשקנו זה יקר לנו מאד, הן
משום שעולה לנו ביוקר רב, והן משום הברכה
הרבה הצפונה בו עבורנו לעת מצוא. יותר מזה,
נשק זה קדוש הוא לנו, לכן עלינו להיות חב-ראשונים
בעלי מוסר עליון, כדי שקדושת נשקנו לא תפגם
על ידי שימוש בלתי מוצדק בו, או על ידי רשלנות
ואי זהירות, העלולים להמיט עלינו אסון, או על ידי
התחברות לאנשים מפוקפקים רודפי בצע, שלא יחסרו
וימסרום לאויבינו.”

מלים פשוטות אלה והטון בו נאמרו, השפעתם
היתה רבה לאין ערוך. ממנו עוד לא שמעתי לקח
נוסף בשטח זה. הדבר היה מיותר בהחלט. משפטים
אלה ותכנם נחרתו בי עמוק לכל ימי חיי. אין לי ספק,
שהרצאתו הקצרה והפשוטה הזאת של מאיר באותה
הזדמנות, שמשא אבן-יסוד לחנוך המפואר, בו נתחנכו
רבבות חברי ההגנה ביחסם אל נשקנו.

זה היה מתכונת היסוד של מאיר. מבלי להתכונן
לכך, כאילו דרך אגב, כמה משפטים בלבד, שיחה
מקרית. חוץ עיפות רבה לאחר יום עמל. אולם את
אשר אמר, חצב מנבלי נפשו והניח בזאת יסוד מוצק
לערכים, עליהם התחנכו אח"כ אלפים ורבבות.

* *

עברו שנים ובתנאי המחותרת לא נפגשנו עם מאיר.
קויתי לפגשו בקורס הארצי למפקדים בחולדה, אולם
לא נפגשנו. לאחר הקורס חזרתי למשקי ושקעתי
בעבודה.

גזדמנו שוב רק בקורס הארצי של מפקדים בגבת
התחתית, בו היה מאיר נוהג לבקר לעתים. הימים
היו ימי התקפת מוסוליני על חבש והתעוררות
הקנאות הערבית מחדש. היו חששות רבים להתחד-
שות-מאורעות דמים. היינו שטופים בדיון וויכוח.
מאיר לא השתתף בוויכוחים אלה. עסק בעשייתו.

* *

באחד מביקוריו, בסמוך לסיום הקורס, הזמינני
לשיחה תוך טיול בשדה. הסביר לי, שלדעתו המצב
מחייב הגברת הפעולה, ולכך דרושים אנשים, אמנם
לתקופת זמן קצרה בלבד, והציע לי להשאר כמדריך
לשנים-שלושה מחזורים בקורס הארצי למפקדים.

ההצעה היתה מובנת לי, כי הכרתי בצורך להרחיב
את הפעולה. אולם לא ידעתי איך לישב בעיה זו עם
עובדת היותי בעל משק חקלאי, אשר כבר החל
להרגיש את העדר בעליו. גם שאלת המשפחה העיקה
למדי, בירעי שכל פתרון כזה יטיל את כל כובד
המעמסה של המשק על כתפי אשתי בלבד. סחתי
לפניו את ספקותי.

תשובתו היתה: „זהו אחד המבחנים הקשים,
אותו חייב לעבור כל מפקד ולהצליח בו. ומפקד
פרושו לא רק הפרט, אלא אף אשתו ובניו. המשק
לא פחות חשוב מכל דבר אחר ויש לשמור עליו
ולקדמו. אולם למשק הפורח לא יהיה כל ערך אם לא
תובטח לו ההגנה הדרושה. לכן יש להעמיס ככל
שדרוש. ואם נגזר הדבר, הרי אתה ואשתך תצטרכו
לשאת ביחד בעול הכבד, לא תהיה ברירה.”

חשתי בהשפעתו של כוח עצום של התמכרות
מעשית ודבקות ללא תנאי ליעוד ולא מצאתי עוז
ליוכות והתנגדות, אם כי כלל לא היה ברור לי איך
אגשר במציאות את הדברים השונים המנוגדים.

כעבור ימים אחדים הופיע ובפיו הצעה, אשר
לדעתו מפצה במידת-מה את עובדת היותי חקלאי
ובעל משק. הצעתו החדשה היתה לקבל עלי את
האחריות לעניני ההגנה במושבות הגליל התחתון.

* *

גם לאחר מכן כשהדריך אותי בתפקידי החדש
עשה זאת כדרכו, — דרך אגב, תוך שיחה, גילה
לפני במשפטים מקוטעים וקצרים עולם מלא. הופיע
בפני מאיר, חלוץ העושה לפני העם, שחייו קודש
להגנה. נתגלתה דמות מוסרית נקיה מכל רבב קל
ביותר, ושאינה יודעת פשרה ע"י סטיה מהדרך
המקורית וכל הכרוך בה. גליתי בו אהבה ללא גבול
לארץ ולעם היושב בה, וביחוד לעמלים אשר בו.
יחס חם למושבות הגליל וכפריה והערכה כמעט
רומנטית לגבי הנוער של מושבות אלה. יחד עם
זאת ראייה מפוכחת מאד, לעתים עד כדי חשבון קר
ויבש בלבד.

אינני בטוח אם רבים מאתנו, אשר התנדבו ברא-
שית לעבודת ההגנה היו נענים לכך, אלמלא השפעתו
של מאיר, זו ההשפעה המיוחדת במינה, אשר קשה
להגדירה: לא הוכחה ודברי מוסר, במלים מועטות

וללא פקודה — ויחד עם זאת מעין ציוני עליון, שלא מצאת ממנו מפלט.

התפקיד היה כרגיל קשה. ביחוד קשתה ההכרה, כאילו הנך פועל בחלל ריק, כאילו זמנך ומרצך מתבזבזים לריק. דמותו של מאיר שימשה מקור לא אכזב לגילוי כוח מחדש. הוא לא הניח אף ליום את עבודתו ממנה התפרנס. אם כי היה מקבל אותנו לעתים במקום עבודתו, לא החסיר אף פעם ממכסת התוצרת אותה חייב היה, לפי הכרתו, להוציא ביום העבודה שלו.

לאחר שגמר את עבודתו, החל ביום-עבודה נוסף של מספר שעות לא מועט ולעתים עד מאוחר אחר הצהר — כולו קודש לאחריותו בעניני ההגנה.

* *

בשקט מחלט, כשלבוש, — תמיד אותו הלבוש, נקי ביותר, תמיד מגולח למשעי, היה מופיע בכל מקום אליו צריך היה להופיע. אף פעם לא איחר. ובפעולתו זו היה קשור עם רבים, אשר הושפעו ממנו השפעה עצומה.

כך מדי שבוע. נגמר שבוע של עמל — בבית החרושת ובעניני ההגנה ובאה שבת. ישנם מפקדים, הממונים על גושים חקלאיים והם רבים. אמנם חברים אלה מגיעים עם צרותיהם ועניניהם כמעט יום-יום אל מאיר, אבל מאיר אינו מסתפק בכך. השבת מוקדשת כולה לבקור בקושים החקלאיים.

הגיעונו ימי מאורעות 1939—1936. הועמדנו בפני צרכים דחופים חדשים ורבים. עד כדי כך, שאף מאיר נאלץ היה לעזוב את מקצועו, ממנו התפרנס, ולעבור כולו, על כל 24 שעות היממה. לעבודת ההגנה.

בתקופה זו ראיתי בסבלותי ולבטחי, אשר היו לא מעטים בתפקידו הקשה לגבי האחריות ועקב נפשו העדינה. אולם את זאת ראו רק הקרובים ביותר אליו. בציבור הרחב הופיע תמיד בדמותו הרגילה — שקט, נקי ומסודר, ממעיט בדיבור ומרבה בטיפול מעשי.

הוא בלט בגופו החזק, נמצא בתנועה בלתי פוסקת, הגיע לכל מקום — והמקומות שדרשוהו היו רבים מאד — תמיד הגיע בזמן. הקפיד על קשר תקין ודאג לשיפורו המתמיד; שלט בענינים שהיו נתונים לאחריותו. ראה לעצמו תובה אנושית וחברית לטפל אישית בכל המקרים, הקשורים בקרבנות ואסונות. כביצט ולא קרה שמאיר לא יופיע אישית, ולא יבוא בדברים עם הקרובים לאסון ולא יירתם בדאגה מתמדת ורצינית בכל הטיפול, שהיה קשור בכך.

* *

מאיר לא היה „איש-צבא“. הוא לא התקדם כבר

אישית מבחינת ההתקדמות בשטח הטקטי. אולם תמיד ליווה התפתחות זו בעירנות מיוחדת. ידע להעריך נכון, ומשום כך אף להתחסם. לכל ההתקדמות הרבה, אשר חלה בהגנה עקב לחץ הימים. בהיותו אדוק ביותר לחיים חלוציים פשוטים ולנקיון הלב והמעש, היה לפעמים מבקר קשות, ולעתים אף שלא בצדק, תהליכים הכרחיים של ההתפתחות הזאת, אשר נראו לעיניו כסטייה מדרך הישר והפשטות אל ההתנשאות והבזבזות. לכן קרה גם לעתים שלא הבינוהו. אולם מאיר היה שותף ער לכל התקדמות חדשה, אם כי לא חדל לבוז בגלוי לחיי רוחה ומות-רות, ולחם קשות וללא כל פשרה בכל תופעה כזו.

* *

זכורני, לאחר יום של טלטולים במשותף, סרנו לביתי לשעה קלה. לפני שנמשיך הלאה בדרכנו. היה זה מקרה יחיד כשמאיר פתח לפני סגור לבו ודיבר. בעצם, כאילו השיח בקול רם את ההוריו. הוא דיבר על כך, שעבודתנו זו ככל עבודה אחרת אשר הישוב עושה בארץ, יש לה שילומים. יבוא יום והארץ תתפתח ויהיו בה הרבה יהודים עד שתהיה ארץ יהודית. יהיו בארץ יהודים, אשר לא יוכלו לתאר לעצמם, שאי-פעם היתה ארץ זו חרבה ושוממה ואת הזכות לחיות בה, לעבוד בה ולפתח אותה צריך היה לקנות בדם רב, בזעה ובעמל קשה. יהודים אלה — ודאי לא יזכרו אותנו, את הראשונים, אשר הניחו את היסודות לעצם קיומם ולהתפתחות אשר תפול בגורלם. — — —

* *

וקרה דוקא, את אשר לא פללנו. פגיעה מקרית של אוטובוס הוציאה את מאיר מכל המעגל של פעולה ואחריות והטילה אותו לפינה בודדה, עזוב ונעזב במאבקו עם מחלתו ובהתלבטותו הנפשית הרבה.

כמה שמח לכל חבר אשר ביקר אותו, אם כי סבל מההכרה שרבים מחבריו שכחווהו ולא מצאו פנאי לבקרו בזמן מן הזמנים.

למרות המאמץ הרב שהיה כרוך עבורו בתנועה ובדיבור, היה מגלה בפגישה ידיעה וענין בכל המתרחש. ביחוד רבתה גאותו על צבא הגנה לישראל. לא פעם העלה שמו של מפקד זה או אחר מתקופת מלחמת השחרור, והזכיר איך גלינו אותו לפני שנים בהיותו עדיין זאטוט, וכבר אז ראינו בו עתיד וכשרון צבאי.

זכרו יסמל לדורות רבים לוחם יהודי גאה, חלוץ מסור ונאמן ואדם מוסרי וטהור.

אלוף / ם נ. שרמי

* *

גבה־קומה, רחב כתף, כפוף במקצת מנטל העול של עניני השמירה וההגנה במשך עשרות בשנים — מספר היה את מה שקרה בנחת ובשקט מפליא. יש והמאורע זעזע ישוב שלם. יש וסיכון שלומו ובטחונו של המחוז כולו, מעולם לא הרים קולו או החיש דבר בורו. בשקט ובשלווה דיבר, בנחת ובתבונה חשב ופעל. כזה היה מאיר וזו דרכו תמיד.

במקרים מספר בעמק יזרעאל ועמק בית שאן שנתבקשתי על ידו לטפל בהם עד ושותף הייתי לדיר נים והתייעצויות בינו לבין חיים שטורמן ז"ל. תמה הייתי מה הרבה הביעו והגידו השניים במלים מספר, — בתנועות ידו של חיים ומנוד ראשו של מאיר.

* *

ביחסו לנשק היה משהו מן הקדושה. בהחזיקו אקדח ליטף אותו מבלי משים באצבעותיו. בהודיעו על מספר "הכלים" שנמצאו ונתפסו ע"י המשטרה או הצבא התכווצו פניו מכאב ורטט מה היה בקולו. עם כל שמחתו לחבר הגנה, שהצלחנו לזכותו ולשחררו ממעצר דאב על ה"כלי" שהופקע ואבד למחסן. ולמרות השקט החיצוני של דבריו — ידעתי כי נסער הוא בפנים. משהצלחנו במקרה אילת־השחר לקבל בחזרה ממשטרת המחוז את מזוודת הנשק לא היה קץ לשמחתו. היתה זו הפעם הראשונה והיחידה ששמעתי מזומם ניגון לעצמו בדרך שובנו הביתה.

* *

באחת הנסיעות עמו הודיתי כי אינני מזויין. בערב אותו היום הביא לי אקדח תופי כמתנה. "זהו אקדח מיוחד" — הסביר בתשובה לשאלתי האילמת, ולא הוסיף. עד היום לא אדע במה היה מיוחד, אולם במוסר רב אותו מידו הרגשת כי לא מכשיר מתכת בלבד, ואף לא כלי מות היה בעיניו. בת צחוקו וכל ישותו בהחזיקו את הכלי דימו עליך כאילו היה זה יצור חי, שגבש בתוכו את תמצית עולמו.

סגן אלוף א. חומר־ישי

— — — ביקורו של מאיר במשרדי היה הופך תמיד את סדר־יומי. בהכנסו לחדר בהליכתו האטית והכבדה, ידעתי כי "משהו" קרה. יושב היה בכסא, ובמשפטים אחדים, התוכים וקצרים, מספר היה את אשר קרה. לא יכולת לסרב למאיר. גם אם היו לפניך ענינים דחופים אחרים. גם אם היית קשור בהתחייבויות קודמות יצאת עמו לדרך מיד. כל ישותו שהשתקפה מעיניו הכחולות אמרה מסירות בלי גבול לענין בו עסק, בו חי. מסירותו גייסה גם אותך כליל לרשותו ולפקדתו. והנסיעה באותם הימים היתה כרוכה בסכנה. אך הוא לא נהג לשלוח. תמיד נלנה ובה עמך: "בוא ונסע" — היתה הזמנת־פקודתו, ונסעת.

* *

הנסיעה עמו פחות נוחה היתה מאשר עם מפקדי הגנה אחרים. בזמן ההוא כבר נסעו מפקדים צעירים במכוניות חדישות ונוצצות, ואילו הוא — מומחה היה למצוא ולשכור מונית ישנה ו"זולה". או אף כבד אותך בנסיעה באוטובוס.

"לא מצאתי מכונית" היה מתנצל בפנים רציניות. אם כי יכולתי להזמין את המונית תוך קריאה טלפונית קצרה לא עשיתי זאת. ידעתי כי חוסך היה כל פרוטה שניתנה להיחסך. כספי ציבור היו, והוא כשומר שהועמד עליהם. נוהג היה בהוצאות בחומרה רבה כלפי אחרים וכלפי עצמו. עם עצמו דקדק והחמיר ביותר. ידע כי הליכותיו הוא — מופת לרבים.

הוא ידע את מקומו של המסעדות הקטנות, החברות ברחובות הצדדיים מקום האוכל הפשוט והטעים עלה בפרוטות, ובקבלו את החשבון לא חתם עליו ברוחב לב וכלאחר יד מבלי לקורא, אלא הוציא את ארנקו, ארנק העור ושלם במזומן במנותו פרוטה לפרוטה ובהחזיקו את הארנק פתוח היד פשוטה לקבל את העודף של שתי הפרוטות או פרוטה.

סיפרו עליו, כי את כרטיסי־האוטובוס שמר, וצרף פם כקבלות לחשבונותיו — כי הכסף כסף הציבור, ודין פרוטה כדין מאה. כזה היה מאיר וכאלה דרכיו.

— — על סיפון האניה „הלווא“, בדרכי לארץ ב־1913, שמעתי לראשונה את שמו. מנחם ברלינגר, שכבר היה בארץ וחזר עתה אליה (מת בגן־שמואל בקדחת), ריחק אותנו בסיפוריו על הארץ, על כיבוש העבודה ועל פועלים עבר־רים, המצטיינים בוריוותם. וביחוד הרבה לדבר בתהלתו של אחד יחיד ומופלא העולה על כולם ביכולת עבודתו ותפוקתו, הקרוא בפי חבריו „מלך המעדר“, הוא — מאיר רוטברג.

* *

חלפו מספר חדשים והתמזל מזלי. מנחם ברלינגר בא אלי ומספר על קבוצת כיבוש־עבודה, ששמה לעצמה מטרה לכבוש את האדמות בסביבת ירושלים, ובראשה עומד לא אחר מאשר מאיר רוטברג. וכי שמי אני מופיע ברשימת המועמדים לקבוצה. הייתי מאושר, וכי דבר קל הוא להמנות על חברי קבוצתו ולהיות במחיצתו של „מלך המעדר“?

כעבור ימים מספר זכיתי לראותו. מאיר בא לרחובות לעמוד מקרוב על טיבי. ראיתי והוקסמתי; מהליכותיה, דיבורו השקט והמתון, בטחונו ושלוותו, ועל הכל — הופעתו הנאה, הזקופה והצנועה.

כמובן, הלכתי אחריו לקלנדיה, וזכיתי להיות במחיצתו במשך שנה וחצי ומשהיו שואלים אותי אח"כ, איפה גמרת חוק למודיך? הייתי נוהג להשיב, לא בלי גאווה: „בקלנדיה, בהדרכתו של מאיר רוטברג“.

* *

זוכר אני את יומנו הראשון בקלנדיה, כיצד התנפלו עלינו הערבים, ורצו למנוע בעדו את המעבר ולקחו את הפצינו. וכיצד התרעמנו כולנו ואמרנו לצאת נגדם בכוח. ואילו מאיר גילה קור רוח להפליא, הוא נכנס אתם בשיחה, יישר את ההדורים ועוד באותו ערב הוחזרו כל הפצינו, ואותו ראש־משפחה, סעיד, היה מאן יד־נפש למאיר. וגם בין יתר המטלטלין שהבאנו אתנו לקלנדיה היה ארגו יקר מכל, ובו אקדחים — מאוזרים ונגנים־בלגיים. אנכי מוניתי למהסנאי, כביכול, ושעה שהחברים יצאו למקום מרוחק לעבודה או לנסיעה ארוכה הייתי נותן להם כלי, ובשובם היו מחזירים לי אותו.

גרנו בבית ערבי בתוך הכפר, ומאיר הוא שלימדנו פרק בהלכות־ערבים, כיצד עלינו להיות גאים ותקיפים ועם זאת נחזים וטובלנים.

הערבים היו מכנים אותו בשם „שיך“ — „ראש“, ואכן, בתור כזה ראוהו הם ואף אנהנו. כעבור זמן תכפו עלינו התגרויות השכנים — העלאת עדרים על אדמתנו, חבלות בכרמים ושליחת יד בענבי כרמים, ולא אחת לאחר שגרשנו אותם, היו מזעיקים את כל בני הכפר, ושמו לפניהם מט־רה — לפגוע במאיר „הראש“. והתנפלויות אלה קיבלו אפי הריף עוד יותר לאחר שמאיר נתן סטירת־לחי לאחד מבני

הכפר שהאריך לשון ואמר ש„ישחטנו אחד־אחד“. לפי הוראותיו לא השתמשנו בנשק, אך הערבים את מבוקשם לא השיגו — אל מאיר לא עלה בידיהם להתקרב...

* *

לאחר המאורעות, באחת הישיבות של מפקדי ההגנה עם בן־גוריון, כשעמדה על הפרק שאלת מועמדים מתאימים למרכז ההגנה הזכרתי את שמו של מאיר. בן־גוריון שמח להצעה, אך אמר שאינו בטוח אם יאות לקבל את התפקיד.

בבואי לחיפה שוחחתי עם מאיר על כך. והוא אמר שענייני הבטחון קרובים מאד ללבו והוא מוכן להתמסר לזה בכל נפשו. מאיר נכנס למרכז „ההגנה“. תחילה קיבל את ריכוז העניינים בחיפה וצפון הארץ, ואח"כ עבר לת"א.

במשך תקופה של קרוב לעשר שנים עבד מאיר בהגנה — במסירות יוצאת מן הכלל, בלהט הכרה, והתלהבות. מאן לקבל משכורת, והמשיך לעבוד בבחי"ר, נמליט ומשם, מאצל המכונה, כיון את הפעולה ועשה לילות כימים, כשכל רגע פנוי מעבודה — קודש ל„הגנה“.

* *

עקב מאורעות 1936 — הלך הארגון וגדל בד בבד עם המשימות הרבות והכבדות שהיה עלינו למלא. האנשים בדרגות לבשו „כפתורים“ (נוצצים — בנוטרות ובלתי־נוצצים) והיתה רוח אחרת במחנה. אך לא לפי רוחו של מאיר היתה ולא לפי טהור הליכותיו. וכבר אז נמצאו כאלה שרטנו בחשאי שבמקום לטוס במכונת הוא נוסע באוטר־בוט וסוחב אתו מזוודה, ומחייב ע"י כך את הרבים.

במאי 1940, עם הריאורגניזציה בארגון, הגיע תורו של מאיר לעזוב את המרכז. הדבר צער אותו מאד, שכן קשה היה לו להיפרד מעבודת קודש, לה הקדיש את כל מרצו *
לקחתיו לתערוכה „בהתגונן עם“ והוא מאמץ שארית

לוחותיו, נשען עלי ובקושי רב, תוך יסורים איומים עבר באולם, הסתכל בכלי המגן — מהראשונים והגרוטאות ועד התותחים והאווירונים, ועיניו הלאות נוצצו והבריקו בויקי אושר ולחש לי: „יעקב, יעקב, בכמה קשיים עלה בידינו להשיג הכלים ההם... ועתה, ראה!“

* *

ואם טהור ואציל וגדל נפש היה תמיד הרי בשעת מח־לתו — יכולנו לראות ביתר בירור את כל גודל נפשו של האיש. רצוף ושובר, מעונה וסובל, עקב מערש־דוי אחרי כל פרט וחיודש בעבודת הבטחון וב„הגנה“. לא נתן לדבר סרה באיש. לימד זכות על הכל, הצדיק, סלח ולא רטן. ורק על אחת קבל — על גורלו המר שגרם לכך שיהא צמוד למסתו ללא יכולת פעולה. אך משוכה לראות בנס התקר־מה — בעצמאות ובהקמת צה"ל — הודה לגורלו שהיטיב ועשה עמדו חסד גדול — — —

סן־אלוף י. פת

תפקידן והרכבן של פלוגות המחץ (פלמ"ח)

א. התפקידים

פלוגת המחץ מיועדת לפעול בשני מצבים עיקריים:

1. פעולה נגד אויב אירסדיר או סדיר-למחצה.

במקרה זה תצטרכנה היחידות למלא תפקידים אלה:

(א) כניסה מיידית למערכה ותפיסת איזורי-הגנה לשם מתן שהות הדרושה לגיוס הכוחות, המיועדים לכך. פעולה זו יכולה להעשות או ע"י "התגוננות משהה" או ע"י מכות תוקפניות קצרות.

(ב) פעולות תוקפניות בקנה-מידה יתור רחב (פשיטות או פרטיביות). מטרת פעולה אלה הן: כפרים, יערות, מקומות-ריכוז, מחבוא, מחסני נשק ותחמושת, מטות האויב, דרכי תחבורה וכיר"ב.

2. פעולה נגד אויב סדיר (בסיוע לכוחות סדירים ידידותיים).

במקרה זה תופעלנה הפלוגות ביחידות קטנות עצמאיות תחת פיקוד או פרטיבי מרכזי. מטרת פעולותיהן: עמדות מבודדות, יחידות אויב קטנות (משמרות קדמיים של רוכבי אופנוע או מכוניות משוריינות, יחידות צנחנים וכיר"ב). פעולות חבלה ופיצוץ תהיינה חלק חשוב בפעולות אלו.

3. תפקידים ופעולות מיוחדות.

תפקידים ופעולות מיוחדות שתבוצענה ע"י יחידים וקבוצות קטנות המאומנות ומיועדות לכך במיוחד. בכדי למלא את התפקידים שזכרו, בסעיף 1 (א) (אויב אירסדיר או סדיר למחצה) דרושים לפלוגות:

(א) ניידות או פרטיבית — שיעור גדול של אמצעי תובלה מוגזעים.

(ב) כוח אש גדול.

5. בכדי למלא את התפקידים שהוזכרו בסעיף 2 (א) (אויב סדיר) דרושים לפלוגות:

(א) ניידות טקטית.

(ב) ציוד לפיצוץ וחיבול.

(ג) אימון ראשוני נגד טנקים ומכוניות-משוריינות באמצעים הנמצאים בעק.

(ד) אימון קרב נוסף.

(ה) ציוד מתאים לקשר.

ב. ההרכב

לשם ביצוע התפקידים שזכרו לעיל תהיינה פלוגות-המחץ מורכבות וחמושות כדלקמן:

1. הרכב הכיתה:

1	חוליה א': מ.כ.
2	מקלענים
1	חוליה ב': תת-מקלען
1	סמ"כ
5	רובאים

מבחינה טקטית מורכבת הכיתה מ-2 חוליות:

(א) חוליה ב' בפיקודו של המ. כ. המורכבת מ: מ. כ. תת-מקלען ו-5 רובאים.

(ב) חוליה א' בפיקודו של ה"סמ. כ. המורכבת מ: סמ"כ, 2 מקלענים.

2. חימוש הכיתה:

7	רובים (לכ"א, פרט ל-2 מקלענים ותת-מקלען)
280	כדורי רובה (40 לכל רובה)
2	מדוכות
10	רימוני-רובה
7	כידונים (בהעדרם — פגיונות לכ"א, פרט למקלענים ולתת-מקלען)